

РОЗДІЛ 6 ЄВРОРЕГІОНИ ЗА УЧАСТЮ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Україна включилася у процес створення єврорегіонів на початку 1993 року і на даний час приймає участь у чотирьох: "Карпатський єврорегіон", "Буг", "Нижній Дунай" та "Верхній Прут".

Асоціація "Карпатський єврорегіон"

Міжнародну Асоціацію "Карпатський Єврорегіон" (КЄ) створено 14 лютого 1993р., підписанням у м. Дебрецені (Угорщина) міністрами закордонних справ України, Польщі та Угорщини Декларації про співробітництво населення, яке проживає в Карпатському регіоні. Декларація зафіксувала підтримку урядами цих країн бажання органів самоврядування і місцевої адміністрації в регіоні Карпатських гір і річки Тиси створити "Карпатський Єврорегіон" як структуру для підтримання відносин довгострокового співробітництва між різними його учасниками.

До складу "Карпатського Єврорегіону"⁵² увійшли прикордонні адміністративні одиниці п'яти держав – Польщі, Словаччини, Угорщини, України та Румунії. У лютому 1993 р., коли було засновано Асоціацію, "Карпатський Єврорегіон" охоплював територію 53 200 км². з населенням у 5 млн. осіб. Протягом часу існування ці показники збільшилися відповідно до 161 279 км² і 16 млн. осіб. (табл. 6.1).

Територія КЄ (рис. 6.1 та 6.2):

Територія Карпатського єврорегіону становить 161279 км², з них на Польщу припадає 11,5%, на Словаччину – 6,4%, на Румунію – 27,2%, Угорщину – 18,4% і на Україну – 36,4% усієї площі.

Україна

Площа – 56 660 км² з населенням 6 429 900 осіб. Територія складається з чотирьох областей, розташованих у західній частині України: Львівської; Закарпатської; Івано-Франківської; Чернівецької. У містах проживає 49,8% населення. Найбільші міста – Львів, Чернівці, Івано-Франківськ, Ужгород.

Угорщина

Площа – 28 639 км² з населенням – 2 616 000 осіб. Територія складається з п'яти областей, розташованих у північно-східній частині Угорщини: Боршод-Абауй-Земплен; Гайду-Бігар; Гевеш; Яс-Надькун-Солнок; Саболч-Сатмар-Берег; а також міст з обласним статусом: Мішкольц; Дебрецен; Егер; Ниредьгаза. У містах проживає 56,5% населення.

⁵² Карпатський єврорегіон 2001 / Міжнародний секретаріат Карпатського єврорегіону. – Ниредьгаза, 2001.

Карпатський єврорегіон. Туристична карта. Варшава, 2002.; Ludnosc w Euroregionie Karpatskim w latach 1998-2000. – Rzeszow, 2002
<http://www.carpathian.euroregion.org.pl>

EUROREGION KARPACKI THE CARPATHIAN EUROREGION

Рис. 6.1. "Карпатський Єврорегіон"

Словаччина

Площа – 10 459 км² з населенням 1 554 740 осіб. Територія складається з двох країв – Прешовського та Кошицького. У цій частині єврорегіону у містах проживає 57,3% населення, а до найбільших міст відносяться: Бардейов, Гуменне, Кошице, Міхаловце, Прешов.

Польща

Площа – 18 683 км² з населенням 2 127 860 осіб. Територія охоплює Підкарпатське воєводство, що складається з 20 повітів і чотирьох міст на правах повітів. Міське населення складає 41%, а до найбільших міст відносяться Кросно, Перемишль, Жешув, Тарнобжег.

Таблиця 6.1

Зведені дані по адміністративно-територіальних одиницях, що входять у "Карпатський Єврорегіон"

Адміністративно-територіальна одиниця	Територія, тис км ²	Населення, тис. осіб	Щільність населення, осіб / км ²
Україна	56,6	6 429,9	113
Закарпатська область	12,8	1289	101
Львівська область	21,8	2751	125
Івано-Франківська область	13,9	1466	105
Чернівецька область	8,1	935,4	115
Румунія	42,3	3333,0	78
Округ Ботошань	4,98	471	95,6
Округ Бігор	7,5	628	83,7
Округ Марамуреш	6,3	535	84,9
Округ Сату-Маре	4,4	394	89,5
Округ Сучава	3,86	260	67,3
Округ Зілаг			
Округ Харгіта			
Польща	17,9	2 127,8	119
Підкарпатське воєводство	17,9	2 127,8	119
Угорщина	28,6	2 616,0	90
Саболч-Сатмар-Берег	5,9	572	96,9
Яс-Надькун-Солнок	5,6	419	74,8
Боршод-Абауй-Земплен	7,2	742	103,0
Гайду-Бігар	6,2	549	88,5
Гевеш	3,6	327	90,8
Словаччина	15,7	1 554,3	107
Край Прешов	8,9	773,1	85,9
Край Кошіце	6,8	758,4	111,5

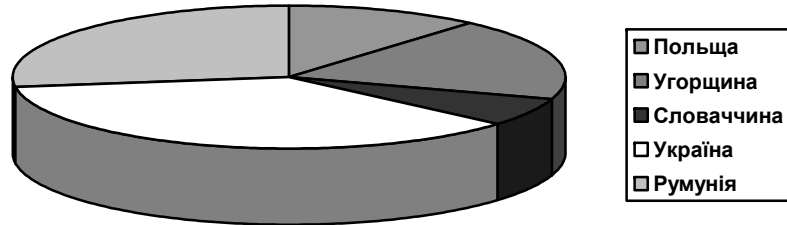

Рис. 6.2. Структура території "Карпатського Єврорегіону"

Румунія (з 1997 р.)

Площа – 42 308 км² з населенням 3 333 050 осіб. Територія складається з 7 округів: Сату-Маре, Марамореш, Бігор, Зілаг, Ботошані, Сучава, Харгіта. Міське населення складає 44%, а до найбільших міст відносяться Орадеа, Вайя Маре, Сату-Маре, Ботошані, Зілаг, Сучава.

14 лютого 1993 р. у Дебрецені (Угорщина) були схвалені Угода і Статут, які є основними правовими актами, які регулюють функціонування КЄ.

Цілями "Карпатського Єврорегіону" визначені наступні:

- сприяння співробітництву в економічній, соціальній, науковій, екологічній, освітній, культурній галузях та в спорті;
- лоббування та втілення транскордонних проектів, співробітництво з національними інституціями та організаціями.

Місія Карпатського єврорегіону полягає у покращенні рівня життя населення даного регіону, збереженні миру, сприянні добросусідським відносинам по обидві сторони кордонів, зменшенні ефекту ізоляції на кордонах, забезпечення прозорості кордонів.

КЄ має власний бюджет, який включає кошти регіональних та місцевих органів влади, а також закордонних спонсорів, зокрема Фонду братів Рокфелерів, Інституту досліджень "Схід-Захід".

Організаційна структура Асоціації "Карпатський Єврорегіон" (рис. 6.3) включає: Раду; виконавчого директора; Секретаріат; національні представництва; робочі комісії.

До складу **Ради** входять 15 чоловік (по 3 представники від кожної країни-учасниці).

25 січня 1996 р. на XIV засіданні Ради Карпатського Єврорегіону (Егер, Угорщина) було затверджено Положення про Секретаріат Асоціації "Карпатський Єврорегіон". Згідно з цим положенням виконавчі та

адміністративні функції здійснює **виконавчий директор**, який призначається Радою КЄ на два роки на підставі конкурсного відбору, який проводиться в регіонах-членах КЄ. До повноважень виконавчого директора входить організація виконання рішень Ради КЄ, керівництво Секретаріатом, координація діяльності робочих комісій та національних представників, підготовка проектів угод, проектів засідань Ради, підтримка контактів з місцевими та міжнародними інституціями.

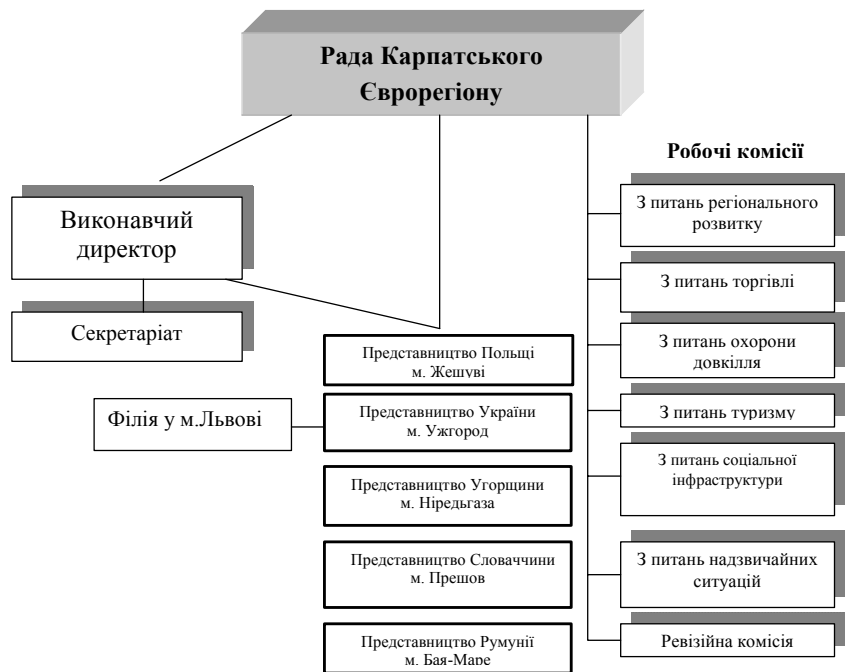

Рис. 6.3. Організаційна структура "Карпатського Єврорегіону"

В структурі єврорегіону діють 7 робочих комісій:

1. Комісія з питань туризму (координується польською стороною).
2. Комісія з регіонального розвитку (координується угорською стороною).
3. Комісія з питань розвитку соціальної інфраструктури (координується українською стороною).
4. Комісія з питань торгівлі (координується румунською стороною).
5. Комісія з питань надзвичайних ситуацій (координується Словацькою стороною).
6. Комісія з питань охорони довкілля (координується угорською стороною).
7. Ревізійна комісія.

До активу КЄ слід віднести певні досягнення в політичній, економічній, екологічній, освітньо-культурній та гуманітарній сферах.

Політична сфера. Регулярні зустрічі-консультації представників місцевих органів влади з іншими інституціями регіонального

співробітництва, в т.ч. й міжнародними (єврорегіони "Буг", "Нижній Дунай", "Верхній Прут", "Маас-Рейн, Комітет Регіонів ЄС, Комітет Економіки Європи ООН); вступ до Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів; підтримка проектів із захисту прав національних меншин.

Економічна сфера. Розширення мережі прикордонних переходів із сусідніми державами (зокрема будівництво транспортного моста через р.Тису на україно-угорському кордоні); налагодження безпосередніх зовнішньоекономічних контактів між територіями КЄ (заснування Асоціації карпатських торгово-промислових палат, створення та розвиток СП, підтримка СЕЗ, зокрема "Яворів", "Закарпаття", "Загонь", "Курортополіс Трускавець", ефективна діяльність українсько-польської та словацько-української торгово-промислових палат (остання фінансується програмою ЄС PHARE CREDO); підвищення транзитної ролі прикордоння; залучення іноземних інвестицій (гірськопереробна, хімічна, деревообробна, нафтопереробна промисловість); організація семінарів, конференцій з проблем ведення промислової, фінансової та біржової діяльності в КЄ, проведення Економічних форумів з питань транскордонного співробітництва.

Екологічна сфера. Впровадження проектів із запобігання забруднення довкілля та захисту природних ресурсів (українсько-австрійсько-румунський проект ECOPROFIT); здійснення заходів із зміцнення берегової лінії річок для зменшення негативних наслідків повеней (спільний проект України, Словаччини, Угорщини та Румунії із створення системи гідроспоруд у прикордонних регіонах з метою запобігання загрози повеней); профілактика зсуву ґрунтів; спільні заходи із забезпечення населення якісною питною водою.

Освітньо-культурна й гуманітарна сфера. Стимулювання та підтримка спільних науково-культурних досліджень, проведення наукових конференцій, семінарів, літніх шкіл; відкриття культурних центрів, організація та проведення виставок, кінофорумів, днів культури, спортивних змагань, музичних фестивалів (проект "Туцулка"); сприяння співпраці NGO, окремих експертів.

В рамках "Карпатського Єврорегіону" діє Асоціація університетів, у яку входять: Кошицький технічний університет, Кошицький університет ім. Й.Шафарика, Кошицький університет ветеринарної медицини, Кошицька Академія повітряних сил – Словаччина; Мішкольцький університет, Гьодольський університет сільськогосподарських наук, Дебреценський сільськогосподарський університет, Дебреценський університет ім. Л.Кошута – Угорщина; Жешувський технологічний університет, Краківський металургійний та гірничо-добувний університет, Люблінський технологічний університет, Жешувський педагогічний університет – Польща; Ужгородський державний університет, Коломийська колегія права і бізнесу, Львівська комерційна академія, Національний університет

"Львівська політехніка", Львівський лісотехнічний університет, Івано-Франківський університет нафти і газу, Івано-Франківська медична академія, Львівський національний медичний університет – Україна, "Бабеш-Болья" університет – Румунія);

За період діяльності "**Карпатського Єврорегіону**" було впроваджено ряд проектів транскордонного співробітництва.

Найбільш ефективно співробітництво щодо вирішення проблем захисту Закарпаття від паводкових вод здійснюється в рамках Міждержавних Угод між Урядом України та урядами Угорської Республіки, Словацької Республіки та Румунії.

З часу дії Угод здійснено заходи по узгодженню проектів на будівництво і реконструкцію гідротехнічних споруд, критеріїв оцінки аналізів відборів проб води і її якості на прикордонних ріках, по здійсненню протипаводкових заходів та ліквідації аварійного забруднення водотоків.

З метою реалізації Програми комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиса у Закарпатській області на 2002-2006 роки та прогноз до 2015 року, яку затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 року № 1388, в Закарпатській області здійснюється проект "Протипаводковий менеджмент в Словаччині та Україні" (фінасується Датським агенством DANSEE), яким передбачається встановлення на українській території 6-ти автоматизованих вимірювальних станцій на річках Уж і Латориця з інтеграцією їх в існуючу систему.

За рахунок бюджету Програми малих проектів з прикордонного співробітництва 2001 р. реалізуються 2 проекти, бенефіціантом яких є Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва "Закарпаття":

"Ініціатива розвитку транскордонного співробітництва в Карпатському регіоні". Бюджет проекту складає 226, 7 тис. євро (181 351 – грант Тасіс, 45 338 – внесок партнерів), термін виконання: листопад 2002 –червень 2004 року. Головним завданням проекту є створення сприятливого середовища для налагодження та розвитку взаємно корисних відносин між підприємствами Карпатського регіону.

"Карпати 2003 – 2011 – запровадження стратегічного підходу до розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні". Бюджет проекту складає 237 022 євро (188 422 – грант Тасіс, 48 600 – внесок партнерів), термін виконання: листопад 2002 –червень 2004 року. Головним завданням проекту є підвищення ефективності та передбачуваності транскордонного співробітництва шляхом запровадження стратегічного підходу та формування спільної інституційної бази.

Українською стороною в рамках Карпатського єврорегіону проводиться співробітництво з відповідними структурами Словацької Республіки з питань надзвичайних ситуацій, інформування про виникнення

надзвичайних ситуацій, які б мали наслідки для обох сторін, з урахуванням питань, які виникали при ліквідації наслідків паводків 1998 та 2001 року, забруднень річок Уж та Латориця та організації роботи при складних погодних умовах.

Інші проекти, які затверджені та реалізуються в рамках ТКС, в т.ч. проекти, які реалізуються в рамках програм та з використанням фінансових ресурсів ЄС:

- У 2000 р. за поданням Карпатської Регіональної Митниці та Закарпатської ОДА отримано грант за програмою "TACIS" в сумі 3,5 млн. євро на реконструкцію п/п "Тиса", а також 1,5 млн. євро на розвиток малого та середнього бізнесу;
- "Угорщина на шляху до Шенгену: виклики для України". Проект здійснений Закарпатською філією національного інституту стратегічних досліджень за підтримки Фонду Фрідріха Еберта. Метою проекту був аналіз можливих наслідків введення візового режиму для двосторонніх відносин, досвіду обох країн до європейського інтеграції;
- "Карпатський єврорегіон: перспективи і виклики", здійснений Фондом Стратегічних Досліджень (м.Ужгород, Україна) та Відділенням Асоціації Зовнішньої Політики (Прешов, Словаччина) за підтримки Freedom House, Карпатського Фонду, Національного Інституту Стратегічних Досліджень, Закарпатської ОДА та Закарпатської обласної ради. Наслідок проекту – видання чотирьох наукових праць: "Роль Карпатського єврорегіону у зміцненні безпеки та стабільності у Центральній і Східній Європі", "Карпатський єврорегіон: проблеми національних меншин", "Карпатський єврорегіон: перспективи економічного транскордонного співробітництва", "Карпатський єврорегіон і проблеми Шенгену";
- "Кордони єднання". Проект здійснений Будинком творчості національних меншин (м.Ужгород) за підтримки Карпатського Фонду, Закарпатської обласної ради та Закарпатської обласної державної адміністрації.
- "Панорама Фольклору Карпат". Проект здійснений Представництвом Польщі в КС, Маршальським Урядом Підкарпатського воєводства (Польща);
- Участь у проекті із збереження пам'яток дерев'яної архітектури, який ініційований Представництвом Словаччини в Карпатському єврорегіоні.
- "Сприяння культурному розвитку Коломийщини та Надвірнянщини", проект реалізований у Івано-Франківській області, завданням якого було дослідити, зібрати та впорядкувати відомості про німецьких поселенців, які проживали на території згаданих районів.
- "Підтримка місцевого розвитку та туризму в Карпатському регіоні" – проект, фінансований в рамках програми TACIS (1,5 млн. євро), який протягом 2-х років реалізувався на території Закарпатської, Івано-

Франківської, Львівської і Тернопільської областей України, і був, передусім, спрямований на підтримку розвитку сільського та зеленого туризму в Карпатському регіоні України.

– "Вдосконалення транскордонної системи охорони природи у Верховині, Україна". Основними завданнями проекту було вдосконалення системи охорони природи у Карпатах, приведення її у відповідність із принципами Конвенції про біологічну різноманітність, Пан-Європейської стратегії про біологічну та ландшафтну різноманітність і Бернської конвенції та забезпечення підтримки стійкого розвитку туризму в поєднанні з місцевими культурними традиціями шляхом впровадження пілотних проектів, відкриття інформаційно-екологічних центрів в м. Івано-Франківську та м. Яремче, підтримки відродження традиційного конярства тощо.

– Проект "Створення українсько-німецького Центру тривалого регіонального розвитку в Карпатах", спрямований на використання німецького досвіду щодо захисту навколишнього середовища та вирішення екологічних проблем. Партнерами в даному проекті виступили уряд землі Бранденбург Федеративної Республіки Німеччини, німецька компанія "Оствінд" та її філія у м. Львові. Від української сторони в проекті взяв також участь "Карпатський національний природний парк". У рамках мікропроекту (вартість 10 тис. євро) було проведено установчу конференцію в українських Карпатах.

У рамках програми Фонду розвитку "Карпатського єврорегіону" було реалізовано ряд проектів за участю обласних установ і організацій: за участю облдержадміністрації було випущено туристичний путівник "Транскордонні туристичні маршрути "Карпатського єврорегіону", що сприяє збільшенню кількості іноземних туристів, які відвідують область; були одержані гранти на реалізацію наступних проектів: "Спрямовання уваги місцевих жителів на проблеми менеджменту, екологічної освіти та розвитку бізнесу" ("Еко-плей", м. Івано-Франківськ), "Збір та розповсюдження інформації і досвіду у сфері зеленого туризму" ("Спілка сприяння зеленому туризму", м. Івано-Франківськ), "Проведення конкурсу "Місто квітів" для місцевих жителів" ("Студентське братство", м. Надвірна), "Маркування туристичних маршрутів, публікація буклетів та проведення семінарів" ("Еко-плей", м. Яремче) тощо.

Радою з туризму Карпатського регіону у 2002 році було отримано грант від Карпатського фонду на реалізацію проекту "Налагодження співпраці між туристичними підприємствами та представниками громадських організацій в розвитку туризму", в рамках якого було започатковано видання щоквартального вісника "Туристичні вісті" українською та англійською мовами.

За підтримки Карпатського фонду було видано путівник "Народне мистецтво Гуцульщини", що започаткував серію "Івано-Франківщина

туристична". Метою цієї серії є ознайомлення українських та іноземних туристів, туристичних компаній, представників бізнесових кіл з однією з найбільш мальовничих областей України – Івано-Франківською областю.

Важливим напрямком діяльності Карпатського єврорегіону є проведення ярмарок, фестивалів, регулярні обміни творчими колективами, групами спортсменів, науковцями, делегаціями спеціалістів в області охорони здоров'я, екології, фахівців соціальних служб, зустрічі представників митних і прикордонних служб, правоохоронних органів.

Проблемні питання у діяльності "Карпатського Єврорегіону"

Політичне рішення щодо створення Карпатського єврорегіону, надалі показує не спроможність повноцінного функціонування структури, у діяльності якої в однаковій мірі не зацікавлені всі її учасники. При всіх позитивних моментах, участь Львівської та Чернівецької областей у Карпатському єврорегіоні не є достатньо активною.

Таблиця 6.2

Динаміка кількості засідань ради КЄ за роками

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
6	3	4	4	4	3	3	2	1	1

Як видно з наведеної таблиці 6.2, пік активності діяльності єврорегіону припав на 1995-1997 роки. За останні роки він пішов на спад. Цьому є декілька пояснень.

1. Відсутність системотворчих факторів для такої структури як Карпатський Єврорегіон, спільних проблем для п'яти країн одразу. Так, Львівська область не має спільних проблем з прикордонними територіями Угорщини, Словаччини і, тим паче, Румунії. Фактично, такі проблеми має лише Закарпатська область, яка і є найбільш активним українським учасником у КЄ. Львівська ж область має спільні проблеми з Підкарпатським воєводством Польщі. Чернівецька область створила єврорегіон "Верхній Прут" і намагається більш ефективно працювати в ньому. Для Івано-Франківської області, у якої не має пунктів перепуску через кордон, важко працювати в рамках об'єднання КЄ. Для цієї області повинна бути своя стратегія транскордонної та міжрегіональної співпраці, відмінна від інших українських областей.

Для всіх областей України залишилися спільні інтереси лише у політичних взаємних консультаціях регіональних органів влади та у обміні досвідом, які, однак, можна здійснювати, наприклад, у рамках щорічних Економічних форумів прикордонних областей, які проводяться у м. Львові.

2. У засіданнях Ради КЄ приймає участь вище обласне керівництво, а на рівень громад діяльність майже не опускається. За аналогією з європейською практикою, в діяльності КЄ повинні приймати участь громадські асоціації прикордонних територій, агенції регіонального

розвитку тощо, які могли б вести поточну діяльність, сприяти підготовці заявок на отримання фінансової допомоги та вести моніторинг реалізації проектів.

3. Не достатня фахова підготовка управлінських кадрів, часта зміна керівництва, значний суб'єктивний фактор у прийнятті рішень щодо діяльності КЄ, відсутність наступництва. Українське Представництво в КЄ, розміщене у м. Ужгороді, має не достатні контакти з іншими областями. Це пов'язано з тим, що справами поточної діяльності КЄ займаються службовці структурних підрозділів обласних державних адміністрацій або обласних рад і ведення цієї роботи, в значній мірі, залежить від бажання та фахової підготовки конкретного службовця. Лише у жовтні 2003 року була відкрита філія Українського Представництва у КЄ у Львівській області. Очікується, що це підвищить ефективність участі Львівської області у Карпатському євро регіоні.

4. Не достатнє висвітлення діяльності КЄ у засобах масової інформації, на веб-сторінках обласних державних адміністрацій або обласних рад. З 5-ти країн-учасників КЄ веб сторінка підтримується лише польською стороною. Майже не доступна інформація щодо фінансової діяльності КЄ, що також є стримуючим фактором.

5. Необхідність сплати членських внесків (порядку 6 000 дол. США) з обласного бюджету, де відсутня така стаття. Лише з прийняттям Закону України "Про транскордонне співробітництво" стане можливою фінансова підтримка транскордонного співробітництва на державному та регіональному рівнях. Існуючий на даний час механізм фінансування діяльності КЄ вимагає конкретного обґрунтування необхідності цих витрат для області. Хоча це і не велика сума для обласного бюджету, однак всі хочуть бачити реальний ефект від участі в євро регіоні і, не в далекому майбутньому, а одразу.

Зрозуміло, що спільні проекти, які плануються у КЄ, також вимагають відповідного фінансування і важко знайти проблему, у вирішенні якої одночасно були б зацікавлені всі сторони-учасники. На сучасному етапі проблеми, які необхідно вирішувати спільними зусиллями, в більшості випадків виникають на суміжних територіях і, здебільшого, реалізуються у рамках двосторонніх відносин. Тому, надалі доцільно переглянути **концепцію діяльності української сторони у "Карпатському Євро регіоні"**.

Польська сторона вже це зробила. Передусім, концепція участі польської сторони була переглянута відповідно до **Стратегії розвитку Підкарпатського воєводства і пріоритетів міжнародної співпраці цього воєводства**.

Основним висновком, зробленим на підставі всебічного аналізу було твердження необхідності проведення реорганізації засад функціонування польської сторони у КЄ з метою доведення їх до вимог та стандартів, що

ставляться сучасним і справно керованим транскордонним та євро регіональним структурам.

Реорганізація засад функціонування польської сторони у КЄ полягає у:

1. Створенні юридичної особи від польської сторони. Від 1.03.2001 – Представництво Республіки Польща у "Карпатському Євро регіоні" "Євро-Карпати".

2. Зміцненні структури польської сторони через безпосередню участь у діяльності "Карпатського Євро регіону" на засадах членства у Представництві "Євро-Карпати" органів самоврядування підкарпатського воєводства. Скликання Конвенту самоврядних органів влади польської сторони КЄ – створення "самоврядного євро регіону"

3. Зміні статусу Польського бюро – створення багатофункціонального Євро регіонального Центру, а також мережі партнерських інституцій, які співпрацюють з Центром

4. Впровадженні євро регіональної системи співпраці як шлях активізації участі підприємств державного, приватного та громадського секторів в ній.

Крім того передбачено перенесення місця розташування Бюро до Жешува, а також організація мережі локальних центрів євро регіональної співпраці. Зазначимо, що з польської сторони у КЄ працює лише одне воєводство.

За результатами проведеного аналізу щодо діяльності євро регіонів за участю областей Карпатського регіону і порівняння функціонування євро регіонів у Центральній і Східній Європі, аналізу статутних документів, організаційних структур та фінансового забезпечення стверджується, що основними перешкодами для ефективного функціонування української сторони в рамках євро регіонів є:

- відсутність **системного та перспективного** підходів до організації євро регіональної співпраці;
- низький рівень залучення організацій української сторони в діяльності та реалізації цілей євро регіонів;
- низький рівень підготовки кадрового потенціалу в регіональних органах управління;
- відсутність фінансового забезпечення;
- впроваджуються недостатньо опрацьовані **відповідні організаційні методи, інструменти, принципи, процедури, структури і правове регулювання** співпраці, що не дає можливості більш ефективної участі сторін у євро регіональній співпраці;
- існує потреба формування **Системи Транскордонної Співпраці**, котра забезпечить:
 - доступ до інформації щодо коштів, призначених на розвиток транскордонного співробітництва;
 - допомогу організаціям, інституціям і зацікавленим особам у реалізації проектів транскордонної співпраці;

- підготовку в рамках програм кадрів, які займаються транскордонною співпрацею;
- постійний моніторинг проблем (потреб) щодо транскордонної співпраці;
- обмін досвідом з питань транскордонної співпраці, представлення позитивних прикладів практичної співпраці у рамках євро регіонів;
- пошук та зв'язок партнерів до транскордонної співпраці в рамках програм ЄС
- ефективну презентацію інтересів місцевих органів самоврядування у форумах європейських інституцій та організацій, які займаються транскордонною співпрацею.

Діяльність Карпатського євро регіону не доцільно розглядати відокремлено від діяльності Карпатського фонду.

Карпатський фонд

Карпатський фонд⁵³ був сформований з ініціативи Інституту "Схід-Захід" (попередня назва – Інститут досліджень "Схід-Захід"). У 1992 р. Інститут організував зустріч місцевих та регіональних лідерів з метою визначення перспектив розвитку транскордонного співробітництва у регіоні Карпат та Тиси. Під час зустрічі її учасники вказали на відсутність осіб та організацій, здатних ефективно координувати використання місцевих ресурсів і унікальних можливостей транскордонного регіону. У 1993 р. лідери п'яти країн, за сприяння Інституту "Схід-Захід", зібралися в Угорщині і підписали декларацію про створення Карпатського Євро регіону як механізму співробітництва між органами державної влади. Це була перша подібна асоціація такого типу у Центральній і Східній Європі.

Оскільки Карпатський Євро регіон займався виключно розвитком співробітництва між органами влади, то виникла потреба у створенні координаційної структури, яка б сприяла налагодженню зв'язків між пересічними громадянами, неурядовим сектором. Лідери регіону вирішили використати для цієї потреби модель громадської фундації, поширеної в США, вважаючи, що вона є придатною для створення міжнародного регіонального фонду. Фонд Чарлза Стюарта Мотта, оцінивши добрі перспективи утворення ефективної філантропічної організації в регіоні, надав на період 5 років грант розміром більше \$ 4 000 000.

У 1994 р. Інститутом досліджень "Схід-Захід" за підтримки Фонду Чарлза Стюарта Мотта було створено Фонд розвитку Карпатського Євро регіону. Основною метою Фонду як динамічної міжрегіональної організації була підтримка громадських ініціатив у регіоні Карпат, проектів органів місцевого самоврядування і незалежних неурядових організацій (НУО). Поштовхом для розвитку у Центрально-Східній Європі саме такого типу фундації було переконання, що підтримка місцевої демократії,

транскордонної і міжетнічної співпраці на локальному та регіональному рівні є важливим елементом будівництва стабільної та демократичної Європи.

Карпатський фонд є унікальною транскордонною регіональною фундацією, яка надає гранти та технічну допомогу громадським організаціям та органам місцевого самоврядування, зокрема, у сфері міжрегіональної та транскордонної співпраці та економічного розвитку. Фонд підтримує створення партнерств між державними, приватними та неурядовими організаціями, включно співпраці у питаннях транскордонного та міжетнічного співробітництва.

Метою Карпатського фонду є формування добросусідських відносин, соціальної стабільності і сприяння економічному прогресу на прикордонних територіях України, Угорщини, Румунії, Польщі, Словаччини. Для цього Карпатський фонд надає фінансову та технічну підтримку проектам, результатами яких є покращення якості життя людей у містах та сільських громадах Карпатського регіону (табл. 6.3).

- Розвиток місцевої демократії і громадянського суспільства шляхом налагодження партнерств між громадськими організаціями та органами місцевого самоврядування для задоволення потреб громад
 - Інституційне зміцнення органів місцевого самоврядування і громадських організацій
 - Розвиток транскордонного і міжетнічного співробітництва, поширення інформації і впровадження інноваційного досвіду
 - Заохочення участі громадян у місцевому та регіональному розвитку
 - Сприяння налагодженню співпраці між громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та підприємницькими структурами.
- Карпатський фонд виконує у регіоні наступні **функції**:
- **Об'єднання** громадян, державного, громадського та приватного секторів
 - **Заохочення** розвитку транскордонного співробітництва та гармонізації відносин між різними етнічними групами
 - Визначення та поширення **інноваційних** підходів до місцевого та регіонального економічного розвитку
 - **Надання** технічної допомоги органам місцевого самоврядування та громадським організаціям
 - Здійснення **фінансової підтримки** місцевих та регіональних ініціатив громадських організацій та органів місцевого самоврядування
 - Неупередженого **посередника** між місцевими-регіональними, регіональними-місцевими, регіональними-національними, регіональними-Європейськими сторонами діалогу
 - **Попередження конфліктів** шляхом налагодження міжетнічного співробітництва у багатонаціональному та поліконфесійному регіоні
- Багатонаціональне та поліетнічне середовище визначає основні цінності

⁵³ <http://www.CFoundation.org>

Карпатського фонду. **Основні принципи** діяльності організації відповідають вимогам ефективності та відповідності місцевим потребам. Серед них: повага до етнічного та релігійного різноманіття регіону; толерантне ставлення до цінностей інших суспільних груп; багатоетнічність і полікультурність; увага до соціальних та екологічних питань; гармонізація принципів місцевого розвитку з вимогами глобалізації. Окрім згаданих базових цінностей, іншими пріоритетами Фонду є наступні: діяльність відповідно до локальних потреб громад; поєднання у регіональному розвитку елементів міжетнічної співпраці та транскордонного співробітництва; започаткування ініціатив; відкритість до інноваційних та альтернативних рішень проблем.

Структура Карпатського фонду відображає полікультурний і поліетнічний аспект його діяльності. Для забезпечення організаційної єдності Фонду, окрім центрального офісу в м. Кошице, Словаччина, партнерські організації діють в кожній з країн Карпатського Євросередині. Карпатський фонд функціонує як нейтральна, неупереджена, неполітична організація. Оскільки Фонд діє на місцевому рівні, то серед основних засад діяльності є принцип економічної ефективності і доцільності, гнучкості у роботі, відповідності функціонування до місцевих потреб. Багатонаціональний склад Ради директорів і персоналу Карпатського фонду сприяє досягненню визначених завдань.

Продовження табл. 6.3

Бенефіціар	Проект	Кошти, дол.
Програма транскордонного співробітництва в Карпатському євросередині		
Центр підтримки бізнесу "НьюБізнес", Львів, Україна	Створення українсько-польської інформаційної та консультаційної мережі, завданням якої є поширення інформації бізнесового характеру.	25 000
Програма гармонізації міжнаціональних відносин в Карпатському Євросередині		
Агентство регіонального розвитку, Старий Самбір, Україна	Організація Міжнародного молодіжного центру "Карпати", проведення культурних фестивалів	7 000
Центр розвитку національних меншин, Ужгород, Україна	Розвиток шкільної освіти, національно-культурних товариств угорської меншини за допомогою налагодження обмінів між угорськими та українськими вчителями та школярами.	8 000
Центр міського розвитку, Жовква, Україна	Проведення експертизи і дослідження можливості збереження і реставрації історичних монументів, які є українською та польською культурною спадщиною	8000
Програма інституційного зміцнення громадських організацій та органів місцевого самоврядування		
Європейський Діалог, Львів, Україна	Підтримка ромського населення шляхом встановлення зв'язків між органами місцевого самоврядування, ромськими неурядовими організаціями, міжнародними інституціями	\$4 000
Інформаційно-методичний центр "Дебати", Львів, Україна	Розвиток транскордонних зв'язків між Україною та Польщею, спільне вирішення проблем молоді.	4 750
Студентське братство", Надвірна, Україна	Озеленення міста, проведення конкурсу "Місто квітів"	1 162

Таблиця 6.3

Програми та проекти, фінансовані Карпатським Фондом протягом 1998-2001 рр.

Бенефіціар	Проект	Кошти дол.
Розвиток сільських громад та територій Карпатського регіону		
Жовківська районна рада, Львівська область, Україна	Підтримка розвитку малого бізнесу, відродження громад, зокрема створення кредитної спілки, надання технічної допомоги початкуючим підприємцям, розвиток еко-туризму.	73 951 (на три роки)
Рахівська районна рада, Закарпатська область, Україна	Створення передумов для сталого розвитку на території Рахівського району, зокрема підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ), можливостей для працевлаштування, зростання ролі громадян та НУО у розвитку регіону	86 050 (на три роки)

Продовження табл. 6.3

Бенефіціар	Проект	Кошти, дол.
Громадська екологічна організація "Еко-плай", Яремча, Україна	Маркування туристичних маршрутів, благоустрій та впорядкування гірських маршрутів, виготовлення рекламної продукції, організація семінарів	1 831
Громадська організація "Товариство музичної культури циган Закарпаття "Лаутарі", Ужгород, Україна	Підтримка та розвиток джазового мистецтва м. Ужгорода шляхом проведення II Міжнародного та III Всеукраїнського фестивалю джазової музики "Пап-джаз-фест-2000".	1 000
Громадська екологічна організація "Едельвейс", Косів, Україна	Привернення уваги до можливостей використання місцевого досвіду для досягнення економічного прогресу	5 000
Фонд "Каунтерпарт", Київ, Україна	Проведення тренінгів для НУО, які діють на території Західної України.	5 000
Львівський центр підтримки бізнесу "НюБізнет", м. Львів, Україна	Зміцнення інституційного потенціалу міських рад	5 000
Національний природний парк, с. Синевир, Україна	Підтримка екологічних НУО, які діють на території парку, створення екологічного клубу для дітей	2 400
Регіональний фонд розвитку туризму та рекреації, Ужгород, Україна	Проведення міжнародного туристичного ярмарку	2 500
Закарпатський обласний осередок Червоного Хреста, Ужгород, Україна	Надання гуманітарної допомоги громадам, які постраждали від повені.	2 000
Буковинська філія Національного Еко-центру "Крона", Чернівці, Україна	Зміцнення ролі НУО у громадах шляхом підвищення їх професійних навичок	4 890
Закарпатський фонд підтримки підприємництва, Ужгород, Україна	Проведення дослідження щодо розвитку МСБ, розвиток співробітництва між інституціями, які займаються регіональним розвитком	4 900

Продовження табл. 6.3

Бенефіціар	Проект	Кошти, дол.
Сільська рада с. Кібляри, Україна	Налагодження партнерства між сільською радою, школою та підприємцями у розвитку еко-туризму.	2 000
Національно-культурне товариство ромів "Ром Сом", Ужгород, Україна	Організація джазового фестивалю	500
Фонд муніципальних ініціатив, Ужгород, Україна	Формування органів самоорганізації громадян як механізму захисту їх прав.	2 500
Центр громадських ініціатив, Перечин, Україна	Залучення громадян у процес вирішення місцевих проблем.	2 000
Асоціація розвитку сільського зеленого туризму, Івано-Франківськ, Україна	Збір та поширення інформації про можливості розвитку сільського туризму в регіоні Карпат	1 153
Ромська культурна організація "Амаро Дром", Ужгород, Україна	Підтримка організації ромського центру соціальної роботи серед населення	2 460
"Еко-плай", Яремча, Україна	Залучення громадян до вирішення проблем екологічної освіти та розвитку бізнесу.	2 000
Приз за кращий інноваційний досвід діяльності органів місцевого самоврядування сіл і малих міст Карпатського єврорегіону		
Перечинська сільська рада, Україна	За залучення громадян до вирішення місцевих проблем	5 000
Чернівецька міська рада, Україна	За створення партнерства між міською радою, екологічними неурядовими організаціями, місцевим населенням з метою вирішення екологічних проблем громади	10 000

Єврорегіон "Буг"

Транскордонне об'єднання єврорегіон "Буг" було створено як результат угоди, підписаної в Луцьку (в Україні) у вересні 1995 року воєводами: хелмським, люблінським, тарнобжезьким і замосьцьким, а також головою Волинської обласної Ради.

В травні 1998 року територія єврорегіону збільшилася на воєводство

Білопідляське та Брестську область Білорусії. Два роки пізніше, в травні 2000 року в склад єврорегіону були прийняті Сокальський і Жовківський райони Львівської області. На даний момент територія єврорегіону становить 80916 км², а чисельність населення 4997,4 тис. осіб, у тому числі польська частина складає 31,1%, – білоруська – 40,5% і українська – 28,4% (рис. 6.4, табл. 6.4).

Територія єврорегіону "Буг" охоплює три регіональні частини: це – Брестська область Білорусії (з осередком в Бресті), Люблінське воєводство (з осередком в Любліні), Волинська область в Україні (з осередком в Луцьку), а також 64 субрегіональні одиниці, котрі складаються з 54 районів / земських повітів (16 – в Брестській області, 20 – в Люблінському воєводстві і 16 – у Волинській області, 2-у Львівській області), а також 12 міст на правах районів / повітів (по 4 в кожній регіональній одиниці). Найбільші міста у цьому регіоні: Люблін – 356 тисяч осіб, Брест – коло 300 тис., Луцьк – 219 тис., Барановичі – 168,9 тис., Пінськ – 131 тис. осіб.

Через територію єврорегіону "Буг" проходять важливі комунікаційні шляхи, які з'єднують країни Західної Європи з Росією, Україною, Білоруссю. На його території знаходяться пасажирські та товарні прикордонні пункти перепуску європейського значення. Про природні ресурси єврорегіону "Буг" свідчать чотири національні парки, створені на його території:

- Біловезький (на білоруській території), площею у 87,6 тис. гектарів, який включає в себе єдину у Європі первісну пушу з декількома тисячами видів унікальних тварин та рослин
- Поліський (на польській);
- Розточанський (на польській), з рідкісними пейзажами, що містять плоскі вершини, обривисті схили та глибоко врізані долини;
- Шацький (на українській), який включає 22 озера карстового и після карстового походження.

Від червня 1996 року Єврорегіон "Буг" є членом Товариства Європейських Прикордонних Регіонів. З 1998 р. єврорегіон "Буг" має свого представника в органах управління Товариства.

Статутними органами Єврорегіону є (рис. 6.5):

- **Рада Єврорегіону**, яка складається з 30 осіб, по 10 з білоруської, польської та української сторін;
- **Президія Ради** єврорегіону – триособовий (по 1 представнику з кожної сторони), котрим керує вибраний на 1 рік Голова Президіуму, який одночасно є Головою Ради;
- **Секретаріат**, який складається з Національних бюро в Бресті, Хелмі та Луцьку;
- **Ревізійна комісія**, яка складається з 6 осіб (по 2 з кожної сторони) та обирається на 2 роки.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОДІЛ

Рис. 6.4. Єврорегіон "Буг"

В результаті адміністративної реформи в Польщі, яка відбулася в 1999 році і створення нових органів самоврядування, на рівні повіту та воєводства, польську сторону в Єврорегіоні Буг репрезентують представники органів самоврядування Люблінського воєводства, а також повітів та гмін з територій колишніх воєводств: Білопідляського, Тарнобжезького та Замостьського, об'єднаних в Товаристві Самоврядування Єврорегіону Буг, а також люблінський воєвода. Товариство об'єднує всі рівні самоврядування у єврорегіоні і на основі Статуту прийняло функцію юридичної особи єврорегіону "Буг", а також механізм фінансування його діяльності з польської сторони. Фінансові

Таблиця 6.4

Загальні дані євро регіону "Буг" (на 2001 рік)

Адміністративно-територіальна одиниця	Територія, тис км ²	Населення, тис. осіб	Щільність населення, осіб / км ²
Українська частина	23,1	1273,8	55,1
Волинська область	20,2	1063,9	52
Львівська область (2 райони)	2,9	209,9	72,3
Сокальський район	1,6	99,6	62,3
Жовківський район	1,3	110,3	84,8
Польська частина	25,1	2239,5	89
Люблінське воєводство		1008,76	
Товариство самоврядування Євро регіону Буг, утвореного на базі повітів та гмін колишніх воєводств:			
Замоського		493,99	
Білопідляського		303,5	
Тарнобжеського (Хелмське)		250,084	
Білоруська частина	32,79	1484,1	46,3
Брестська область	32,79	1484,1	45
Разом	80,99	4997,4	

засоби на діяльність євро регіону формуються з членських внесків.

Статутна діяльність Євро регіону виявилася в скликаних Радою семи білорусько польсько-українських робочих групах з питань:

1. територіального облаштування, комунікації, транспорту та зв'язку;
2. охорони та поліпшення стану навколишнього середовища;
3. атестації, інформації та бази даних;
4. співробітництва між установами та суб'єктами господарської діяльності;
5. освіти, охорони здоров'я, культури, спорту та молоді;
6. контактів між органами самоврядування та мешканцями;
7. безпеки та ліквідації надзвичайних ситуацій.

Основною метою діяльності Євро регіону Буг є розвиток співпраці прикордонних територій у таких напрямках:

- територіальне планування;
- комунікація, транспорт та зв'язок;
- освіта, охорона здоров'я, культура, спорт та туризм;
- охорона і поліпшення стану навколишнього середовища;

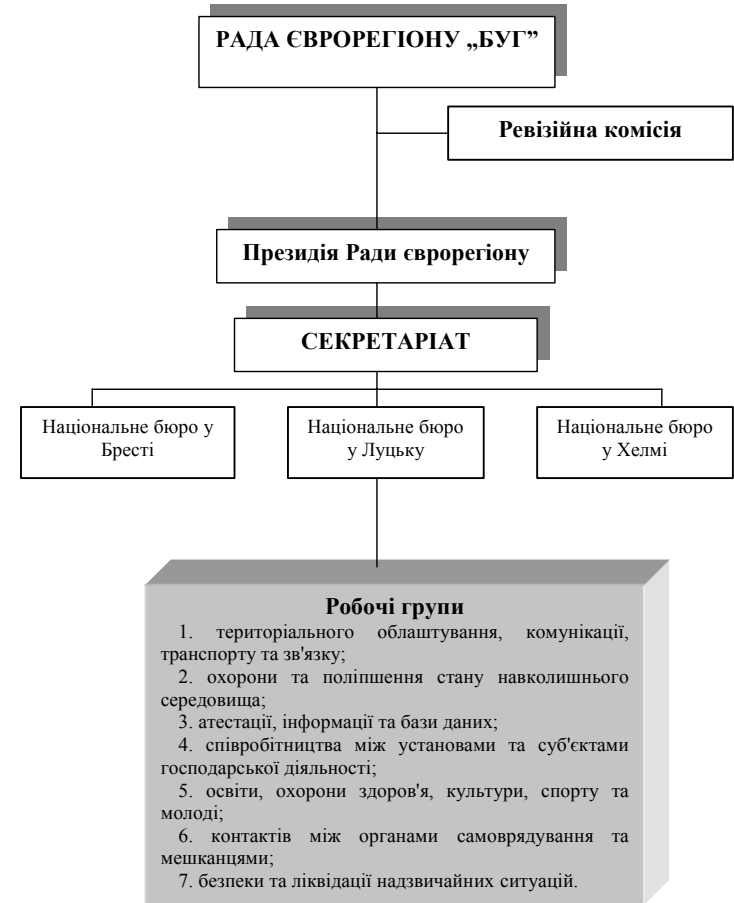

Рис. 6.5. Організаційна структура євро регіону "Буг"

- ліквідація надзвичайних ситуацій та стихійних лих;
- сприяння розширенню контактів між мешканцями прикордонних територій, розвитку співробітництва між організаціями та установами, а також суб'єктами господарської діяльності.

Конкретні заходи для спільної реалізації визначаються на засіданнях членів Ради Євро регіону, які проводяться двічі на рік. Їх фінансування

здійснюється за рахунок власних коштів сторін, що беруть участь в акціях.

Заходи та проекти, реалізовані в рамках Єврорегіону "Буг"⁵⁴

- IV Міжнародна багатогалузева виставка-ярмарок "Брест. Співдружність – 2002" (м. Брест, РБ)
- Круглий стіл з питань агро бізнесу і підприємництва під патронатом воєводи Люблінського воєводства РП (м. Грубешов, РП). Мета – обмін досвідом, пов'язаним з тваринництвом на прикордонних територіях, та зміцнення українсько-польського співробітництва.
- Перебування в області делегації Хелмського повіту РП. Обговорення питань співробітництва між представниками ЗМІ, впровадження проекту громадських дискусій між журналістами.
- II Конференція Люблінського воєводства "Безпека дорожнього руху в прикордонних регіонах Східної Польщі та стандарти Європейського Союзу" (м. Біла Подляска, РП). Мета – популяризація проблематики, пов'язаної з широким розумінням безпеки дорожнього руху.
- Навчальний семінар "Сфера безпеки у програмі розвитку Люблінщини – Єврорегіон "Буг" (м. Сарни біля Рик, РП).
- Робоча зустріч спеціалістів у сфері реформування служби охорони здоров'я, а також її фінансового забезпечення за участю делегації Волинської області (м. Люблін, РП).
- Польська Національна Виставка та Польсько-Українська Інвестиційна Біржа під патронатом Президента РП та Президента України (м. Дніпропетровськ).
- I Міжнародні Надбужанські дебати журналістів Хелм – Ковель 2002 (м. Хелм, РП).
- Трестороння зустріч представників ділових кіл Волині, Люблінського воєводства та Брестської області (м. Луцьк).
- Зустріч представників органів самоврядування Волинської області та Люблінського воєводства РП з метою обміну досвідом роботи та налагодження співробітництва в рамках Єврорегіону "Буг" (м. Хелм).
- Зональна нарада з питань облаштування державного українсько-польського кордону та місцевих пунктів пропуску, надання допомоги прикордонним підрозділам у проведенні роботи по утриманню лінії державного кордону (м. Устилуг).
- Міжнародний семінар "Українсько-польське економічне співробітництво – пошук і перспективи" (м. Луцьк).
- Бізнес-форум Люблінського клубу бізнесу (м. Люблін).
- Семінар "Міжнародне співробітництво адміністрації і органів самоврядування – теорія і практика", що проходив в рамках проекту "Міст – Люблінський регіон як місце співробітництва органів самоуправління зі Сходу і Заходу" (м. Люблін).

- Урочистості з нагоди закладання наріжного каменя під будівництво Регіонального торгово-виставкового центру в Любліні та відкриття XIV Люблінської будівельної ярмарки ЛЮБДОМ – весна 2003" (м. Люблін).
- Міжнародна багатогалузева виставка-ярмарок "Брест. Співдружність – 2003" (м. Брест).
- Урочистості з нагоди закладання українсько-польського фруктового саду в с. Великий Порськ
- Ковельського району Волинської області.
- VIII Надбужанські мистецькі зустрічі "Грубешов 2003" та Форум культурного виховання прикордоння під патронатом бургомистра м. Грубешова (м. Грубешов).

Розвиток прикордонної інфраструктури

Загальна довжина українсько-польського у Волинській області приходиться складає 135 км. На цій ділянці розташовано два залізничні (Ягодин, Ізов) та два автомобільні пункти перепуску через кордон (Ягодин, Устилуг).

За посередництвом Програми TACIS СВС Європейського Союзу в рамках проекту "Облаштування міжнародного автомобільного пункту попуску "Ягодин-Дорогуськ" завершено будівництво нового мосту через р. Західний Буг та під'їзної дороги в районі українсько-польського державного кордону, а також виділено кошти у сумі 2,75 млн. євро для розбудови та модернізації об'єктів режимної зони кордонного переходу в Ягодині. В проекті Державного бюджету України на 2003 рік на розбудову КПП "Ягодин" планується виділити 1,0 млн. грн.

Незважаючи на значну роботу, проведена з перебудови міжнародного автомобільного пункту пропуску "Ягодин-Дорогуськ", та заходи, що вживаються для модернізації його технічного стану, потреба у подальшому продовженні реконструкції об'єктів режимної зони залишається гострою.

Інший автомобільний кордонний перехід "Устилуг-Зосін" з 2001 року також має статус міжнародного. Це – єдиний перехід на українсько-польському державному кордоні, де з 2 квітня 1997 року запроваджено організацію спільного паспортного та митного контролю осіб, транспортних засобів і вантажів, що дало можливість значно прискорити і спростити проходження цих процедур.

У зв'язку із зміною статусу пункту пропуску "Устилуг" з міждержавного на міжнародний актуальними завданнями є розробка техніко-економічного обґрунтування щодо розширення і реконструкції режимної зони цього пункту пропуску з пристосуванням її під пропуск, у першу чергу, автобусів, а в другу чергу, вантажного транспорту, а також будівництво об'їзної автомобільної дороги поза центральною частиною м. Устилуга.

Подальший ріст товаропотоків виглядає проблематичним без розширення мережі пунктів пропуску через кордон за рахунок відкриття малих переходів, функціонування яких поряд зі стимулюванням

⁵⁴ Інформація надана Волинською обласною державною адміністрацією

прикордонної торгівлі, ширшим використанням туристично-рекреаційних можливостей територій, реалізацією контактів між містами, районами, сільськими громадами сусідніх держав дасть змогу зменшити навантаження на існуючі кордонні пункти пропуску, що дозволить поліпшити рівень обслуговування вантажних і пасажирських перевезень, і, крім того, значно ефективніше використовувати можливості України і Польщі як транзитних держав.

У цьому контексті заслуговує уваги практичне втілення ідеї стосовно відкриття кордонних переходів на ділянці Морозовичі-Крилув (біля Нововолинська) та в районі Шацького Національного природного парку (Адамчуки – Збереже). Ці питання обговорювалися на останньому засіданні Ради Єврорегіону "Буг", яке відбулося 27 травня 2003 року у місті Луцьку.

Зовнішньоекономічна діяльність єврорегіону

Основний акцент учасниками Єврорегіону робиться на розвиток торгово-економічних відносин. За 2002 рік обсяги товарообігу волинських підприємств з Республікою Польща склали 42,8 млн. дол. США або майже 10% від загальних обсягів міжнародної торгівлі області. Двосторонній оборот з Республікою Білорусь за цей період дорівнював 11,3 млн. дол. США та супроводжувався ростом експортних поставок до сусідньої держави на 12,3%.

Станом на 01.01.03 у Волинській області зареєстровано 253 спільних підприємств, з яких 111 створено за участю польського капіталу, і 13 – за участю бізнесменів з Білорусі. Прикладом успішної роботи у сфері підприємництва за участю ділових кіл РП може слугувати діяльність українсько-польського спільного підприємства ТзОВ "БРВ-Україна", у яке лише в цьому році інвесторами з Польщі було вкладено 1,6 млн. дол. США для організації виробництва меблів.

Результатом вищезгаданих заходів стало налагодження безпосередніх зв'язків для реалізації не лише суто комерційних угод, а й залучення інвестиційних ресурсів. Це підтверджується даними вкладання в економіку Волині польського капіталу: з 3,12 млн. дол. США, інвестованих та офіційно зареєстрованих протягом 6 місяців 2003 року, понад 50% припадає на компанії Люблінського регіону. На користь цього промовляє ряд чинників, зокрема невелика географічна віддаленість, обізнаність з умовами ведення підприємницької діяльності на вітчизняному ринку, наявність серед польських бізнесменів достатньої інформації про податкові й митні преференції на території пріоритетного розвитку у Волинській області (м. Нововолинськ, с. Жовтневе).

Для вирішення питань інтенсифікації транскордонного співробітництва між Україною та Республікою Польща в області триває реалізація проекту за фінансової й технічної підтримки Департаменту міжнародного розвитку уряду Великої Британії "Сприяння заснуванню українсько-польської транскордонної агенції регіонального розвитку". Його основними цілями є

зменшення негативного впливу, зумовленого розширенням числа країн-членів Європейського Союзу, а також вдосконалення інституційної основи транскордонного співробітництва через створення мережі місцевих агенцій в чотирьох регіонах – Волинській та Львівській областях, Люблінському й Підкарпатському воєводствах. Складовою цього проекту є створення Фонду сприяння малим проектам, зокрема, у сфері підтримки малого та середнього підприємництва та підсиленні структур, чия діяльність спрямована на регіональний / місцевий розвиток. В рамках проекту за допомогою вітчизняних та зарубіжних експертів вже підготовлено дослідження "Наслідки вступу ЄС на Західну Україну", створено у міжнародній комп'ютерній мережі Інтернет веб-сторінку, користувачі якої зможуть отримати практичну інформацію щодо двосторонньої взаємодії на прикордонному рівні, зокрема, про міжнародні донорські інституції, що надають фінансову і технічну допомогу при впровадженні в двох країнах проектів транскордонного характеру, а також матеріали стосовно діяльності Єврорегіону "Буг".

Через Фонд підтримки малих проектів, який складає 25 тис. фунтів стерлінгів, у першому півріччі 2003 року Волинь братиме участь у реалізації чотирьох мікро проектів, спрямованих на встановлення партнерських прикордонних зв'язків, між одним з населених пунктів Шацького району та повітом Воля Ухруська Люблінського воєводства, зменшення рівня безробіття на прикордонних територіях України й Польщі, започаткування галузі агротуризму, ресоціалізації наркозалежної молоді. Їх сумарна вартість складає близько 8 тис. фунтів стерлінгів.

В економічному секторі міжнародним консорціумом, який очолює компанія ECORYS Reserch and Consulting з Нідерландів, здійснювалися заходи проекту TACIS "Покращання середовища для розвитку малого та середнього підприємництва". Його діяльність зосереджена на таких чотирьох основних напрямках, як проведення регуляторної реформи, розвиток місцевого ринку послуг з надання консультацій у сфері бізнесу, налагодження співпраці з банківськими та іншими фінансовими інституціями для кредитування малих та середніх підприємств, підготовка та розповсюдження інформації.

Іншою ключовою сферою співробітництва в рамках Єврорегіону "Буг" залишаються питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища на прикордонних територіях. Прикладом цього є реалізація екологічної програми "Чистий Буг", що покликана вирішити актуальні проблеми охорони і відновлення цієї річки, яка протікає по територіях трьох сусідніх держав – Польщі, України та Білорусі. В її рамках передбачається проведення екологічного моніторингу, будівництво та реконструкція очисних споруд стічних вод, які є основними джерелами забруднення Бугу, інші природоохоронні заходи, що допоможе оздоровити екологічний стан прикордонних регіонів.

В галузі охорони довкілля за фінансової підтримки Європейського Союзу через програму прикордонного співробітництва TACIS в області здійснюється проект "Сприяння політиці постійного розвитку та захисту навколишнього середовища в контексті транскордонної співпраці між Україною та Польщею, CBC ENACT". Його учасники – Волинська обласна рада, адміністрація Люблінського воєводства, провінція Лотарингія (Франція) та міжнародний водний центр "НАНСІ" (Франція), будуть вживати спільних заходів для вирішення таких завдань:

- розробка узгодженої політики регіонального захисту довкілля;
- вироблення плану спільних дій для здійснення контролю за екологічним станом басейну р. Буг;
- покращення якості питної води, що поставляється споживачам;
- створення карти навколишнього середовища;
- заснування обсерваторії навколишнього середовища.

В рамках цього проекту у березні 2003 року делегація Волинської області брала участь у тижневому навчальному візиті до Лотарингії (Франція) з метою вивчення європейського досвіду впровадження регіональних політик охорони довкілля в країнах – членах Європейського Союзу.

У відповідності з планом дій іншого проекту TACIS "Спільне управління річковими басейнами – управління басейном р. Прип'ять" на базі відділу аналітичного контролю, моніторингу та геодезичного нагляду Державного управління екології та природних ресурсів у Волинській області відбувся тренінг з відбору проб поверхневих вод.

В області завершилася реалізація проекту "Транскордонний моніторинг та оцінка якості води річок Уж, Латориця та Західний Буг". Підставою для його виконання на території Єврорегіону "Буг" стало підписання у 1997 році Меморандуму між Україною, Польщею та Білоруссю, які взяли на себе зобов'язання співпрацювати у справі охорони ріки Буг. Проект було здійснено як елемент втілення Конвенції "Про охорону та раціональне використання транскордонних водостоків і міжнародних озер" за рахунок фінансування програми TACIS. До його виконання було залучено провідних експертів з країн Європейського Союзу та України було досягнуто таких результатів:

- створено базу даних про комунальні очисні споруди, об'єми води, що скидаються у водні об'єкти, технічні характеристики, а також інформацію про промислові, сільськогосподарські та адміністративні об'єкти водокористування;
- розроблено і підписано Регламент і Програму на основі моніторингу якості води. Ці документи є ключовими для узгодження дій різних відомств та установ;
- встановлено устаткування – польове і лабораторне обладнання, придбано транспорт;

- місцеві спеціалісти пройшли курс навчання для роботи на сучасному обладнанні;
- проведено спільні польові дослідження та навчання разом з колегами з держав-сусідів.

Реалізація цього проекту спонукала до створення Міжнародного Комітету з басейного управління водними ресурсами р. Західний Буг.

В даний час Європейська Комісія готує ще один природоохоронний проект "Менеджмент басейнами річок Буг, Латориця та Уж". Його конкретними завданнями є надання технічної допомоги для забезпечення ефективного управління згаданими ріками з врахуванням транскордонних аспектів.

Польським учасником Єврорегіону "Буг" розроблено проект, який ставить за мету розвиток цього транскордонного об'єднання через підтримання більш тісних контактів між Волинською і Брестською областями й Люблінським воєводством. Його фінансування буде здійснюватися за рахунок коштів Програми прикордонного співробітництва PHARE. Метою проекту є налагодження тісних зв'язків між представниками органів місцевого самоврядування районного рівня Люблінського воєводства, Волинської і Брестської областей, яким належить ключова роль в реалізації завдань транскордонного співробітництва.

У березні 2003 року на розгляд Європейського співтовариства подано ще один проект "Налагодження співпраці між Єврорегіоном "Буг" та іспано / португальською транскордонною асоціацією Айхо Атлантико".

Продовжується робота щодо підготовки іншого проекту TACIS із застосування польського та європейського досвіду у соціальній реабілітації дітей-інвалідів, що проживають в області, до розробки якого залучено консалтингову компанію "EPOS" (м. Бад Хомбург, Німеччина).

Членами Єврорегіону напрацьовано ряд інших цікавих і перспективних ідей, які можуть бути використані за основу для розробки спільних проектів в галузі охорони навколишнього середовища, місцевого економічного розвитку та соціальній сфері. Практичні аспекти цього питання розглядалися під час засідання Ради транскордонного об'єднання, яке відбулося 27 травня 2003 року в Луцьку.

Важливою сферою діяльності Єврорегіону "Буг" є питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища на прикордонних територіях. Непроста екологічна ситуація, актуальність проблем раціонального природокористування і їх очевидний транскордонний характер вимагають об'єднання зусиль всіх учасників Єврорегіону "Буг". Опрацьовано та парафровано Угоду з Брестським обласним виконавчим комітетом про умови експлуатації Білозерської системи Дніпро-Бузького каналу.

Єврорегіон "Нижній Дунай"

Документи про формування та діяльність єврорегіону "Нижній Дунай" були підписані 14 серпня 1998 року в м. Галаці (Румунія) на зустрічі керівників прикордонних регіонів України (Одеська область). Республіки Молдова (райони Вулканешти, Кагул, Кантемир) і Румунії (повіти Бреїла, Галац, Тульча) відповідно до положень Договору про добросусідство і співробітництво між Україною та Румунією, Протоколу про тристороннє співробітництво між Урядами України, Республіки Молдова та Румунії, підписаного у м. Ізмаїлі 4 липня 1997 року, з врахуванням положень "Європейської Рамкової Конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами", прийнятої у м. Мадрид 21 травня 1980 року.

На даний час, на базі колишніх молдовських районів Вулканешти, Кантемир і Кагула було сформовано повіт Кагул, який є членом єврорегіону "Нижній Дунай" від молдовської сторони (табл. 6.5).

Таблиця 6.5

Загальні дані

Адміністративно-територіальна одиниця	Територія, тис. км ²	Населення, тис. осіб	У тому числі		Міське, %	Щільність населення, осіб / км ²
			міське	сільське		
Україна, Одеська область	33,3	2 528,6	1665,0	863,6	65,8	76
Молдова, Повіт Кагул	2,4	199,3	57,4	141,9	28,8	83,0
Румунія, Повіт Бреїла	17,6	1 297,3	764,1	533,2	58,9	85,8
Повіт Галац	4,7	388,9	259,4	129,5	66,7	82
Повіт Галац	4,5	641,0	389,7	251,3	60,8	144
Повіт Тульча	8,4	265,8	131,0	134,8	49,3	31,5

Організаційна структура єврорегіону включає (рис. 6.7):

- Раду єврорегіону – вищий орган управління;
- голову єврорегіону;
- віце-голів (2)
- комісії за сферами діяльності;
- координаційний центр.

Рада, голова та віце-голови єврорегіону презентують єврорегіон "Нижній Дунай" за його межами з метою просування міжрегіонального співробітництва між його членами. Координаційний центр є адміністративним органом. Комісії за сферами діяльності формуються на основі рішень Ради єврорегіону шляхом номіналізації конкретних осіб та визначення їх компетенції.

У рамках єврорегіону "Нижній Дунай" сформовано дев'ять комісій за

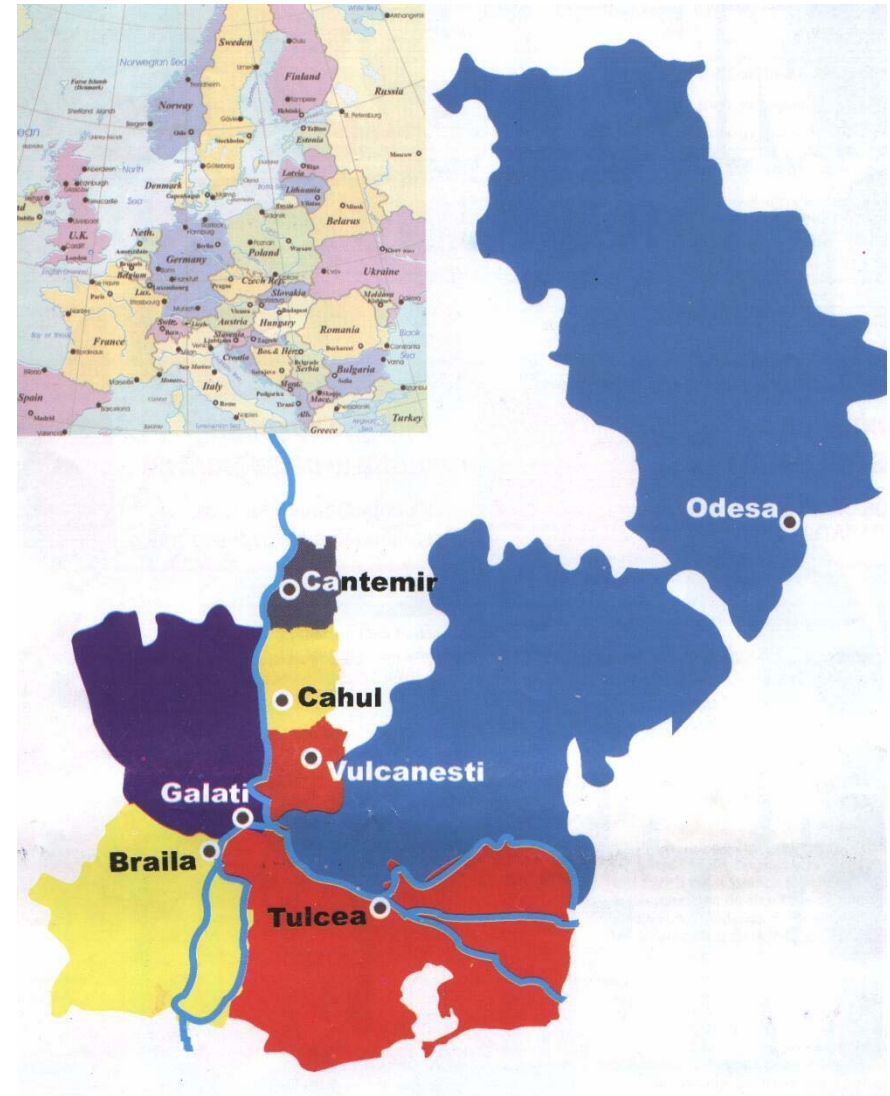

Рис. 6.6. Єврорегіон "Нижній Дунай"

сферами діяльності:

- комісія з регіонального розвитку;
- комісія із економіки, торгівлі та туризму;
- комісія з гармонізації нормативних документів, які відносяться до

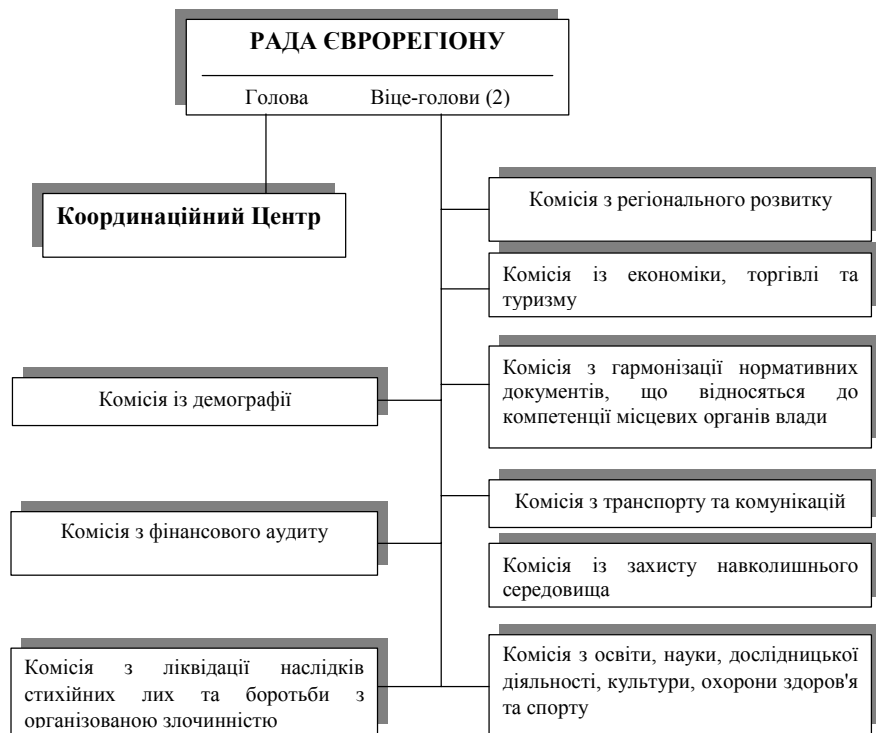

Рис. 6.7. Організаційна структура єврорегіону "Нижній Дунай"

- місцевої компетенції;
- комісія з транспорту та комунікацій;
- комісія з демографії;
- комісія з навколишнього середовища;
- комісія з освіти, науки, досліджень, культури, охорони здоров'я та спорту;
- комісія з фінансового аудиту;
- комісія з ліквідації наслідків стихійного лиха та боротьби з організованою злочинністю.

Були проведені засідання комісій за сферами діяльності, де були визначені основні напрямки діяльності єврорегіону.

Регіональний розвиток:

- узгодження планів регіонального розвитку країн учасників єврорегіону та у тримісячний термін представити пропозиції до Ради єврорегіону стосовно розробки єдиної концепції подальшого розвитку єврорегіону "Нижній Дунай";

- проведення стажування в Агенції регіонального розвитку Регіону Розвитку Схід-Південь (м. Брєїла, Румунія) 2-3 представників від кожної сторони.
- організація зустрічей спільної групи експертів для підготовки єдиної програми щодо створення міжнародної вільної економічної зони Рені (Одеська область) – Джурджулешти (Республіка Молдова) – Галац (Румунія).

Економіка, торгівля і туризм:

- проведення виставок, ярмарок, інвестиційних форумів, що сприяють зближенню підприємців – членів єврорегіону
- сприяння у налагодженні контактів між туристичними агенціями єврорегіону для створення єдиної туристичної мережі;

Транспорт і комунікації:

- відкриття міжнародного поромного вантажопасажирського сполучення Рені (Одеська область, Україна) – Галац (Румунія);
- відкриття міжнародного поромного вантажопасажирського сполучення Ізмаїл (Одеська область, Україна) – Тульча (Румунія);
- відкриття міжнародного залізничного пасажирського сполучення Рені (Одеська область, Україна) Джурджулешти (повіт Кагул, Республіка Молдова) – Галац (Румунія);
- вивчення спільною групою експертів доцільності та перспектив відкриття повітряного пасажирського сполучення Одеса (Україна) – Ізмаїл (Одеська область, Україна) – Тульча (Румунія);
- вивчення спільною групою експертів можливості розширення зони дії мережі мобільного зв'язку у прикордонних районах Одеської області України.

Демографія:

- створення інформаційного банку даних про неурядові установи та організації, трудові ресурси, а також статистичні дані про стан справ у сфері захисту прав матері та дитини, людей похилого віку та тих, які потребують допомоги;
- підготовка пропозицій щодо розробки деяких проектів та програм у таких сферах:
- надання послуг людям похилого віку та тим, які потребують допомоги на місцях.

Освіта, наука, дослідження, культура, охорона здоров'я і спорт:

- створення телевізійних та радіопрограм у містах Одеса та Галац на Одеську область (Україна), повіти Галац, Брєїла, Тульча (Румунія), повіт Кагул (Республіка Молдова);
- організація випуску тримовної (українська, румунська та мова міжнародного спілкування) щоквартальної газети, тиражем 4000 екземплярів, на сторінках якої будуть висвітлюватися економічні, культурні та соціальні проблеми єврорегіону;

- сприяння встановленню контактів між Одеською академією холоду і Галацьким університетом "Нижній Дунай" для розробки програми співробітництва при фінансуванні у рамках TEMPUS – TACIS та іншими партнерами;
- сприяння підготовці спільною групою дослідників монографії під назвою "Із історії цивілізацій євrorегіону "Нижній Дунай", в якій висвітлити елементи з історії дунайсько-понтічного простору, представити соціальні структури у дельті Дунаю, а також історію створення євrorегіону "Нижній Дунай";

У рамках євrorегіону "Нижній Дунай" за участю Одеської області та повітів Кагул (Республіка Молдова) і Галац (Румунія) вже отримана фінансова допомога від ЄС у сумі 2,126.000 єкю відповідно до проекту TACIS (відновлення, захист та стійке поліпшення екологічного стану озер Нижнього Дунаю).

У 2002 році обласною державною адміністрацією та обласною радою затверджене технічне завдання проекту TACIS Європейського Союзу "Бізнес-інфраструктура в Одеській області, євrorегіон "Нижній Дунай". Бюджет проекту становить 2 млн. євро, термін діяльності – 30 місяців. Реалізація проекту розпочалася у лютому поточного року. Передбачається активізація транскордонного співробітництва в рамках євrorегіону "Нижній Дунай" через сприяння становленню малого та середнього бізнесу у сфері сільського господарства та переробки сільгоспсировини, розвитку туризму та прикордонної торгівлі. Проект сприятиме поглибленню співробітництва між партнерами та донорськими організаціями Європейського Союзу

Євrorегіон "Нижній Дунай" є членом Асоціації Європейських прикордонних регіонів. За досягнення у розвитку транскордонного співробітництва євrorегіон "Нижній Дунай" у жовтні 2002 року під час чергової Асамблеї цієї організації був нагороджений призом "Вітрило Папенбургу" як євrorегіон, що найбільш динамічно розвивається. Крім того, Одеська область є членом Асамблеї Європейських регіонів, робочої співдружності Придунайських країн. З цих організацій регулярно надходить інформація щодо європейського досвіду та пріоритетів транскордонного і міжрегіонального співробітництва, перспективних напрямків його розвитку

У рамках комісії євrorегіону "Нижній Дунай" з економіки і фінансового аудиту та комісії з регіонального розвитку, програм і регіонального співробітництва триває робота по створенню бази даних підприємств, установ, організацій, які зацікавлені у встановленні та розвитку транскордонного співробітництва. Також проводиться робота по встановленню найбільш сприятливих програм надання міжнародної технічної допомоги, розроблений механізм отримання підтримки з кожного регіону-члену євrorегіону на випадок необхідності подання відповідних

документів до європейських структур

У рамках комісії євrorегіону "Нижній Дунай" з регіонального розвитку, програм і регіонального співробітництва триває робота по створенню нормативної та документальної баз досвіду діяльності євrorегіонів. Регулярно надходить інформація з цих питань від Асоціації Європейських прикордонних регіонів. На основі аналізу накопиченої інформації будуть підготовлені пропозиції щодо застосування досвіду ЄС, позитивних і негативних наслідків діяльності євrorегіонів На WEB-сторінці Головного управління зовнішньоекономічної діяльності, європейської інтеграції та туризму облдержадміністрації www.ved.odessa.gov.ua відкрито посилання "Євrorегіон "Нижній Дунай", на якому висвітлюється інформація щодо діяльності у сфері транскордонного співробітництва. У подальшому в рамках проекту TACIS "Бізнес-інфраструктура Одеської області, євrorегіон "Нижній Дунай" у 2004 році буде створено окрему сторінку, присвячену діяльності євrorегіону.

Діяльність євrorегіону "Нижній Дунай" була презентована під час Глобального Бізнес Форуму у Ганновері (квітень 2003 року). Питання транскордонного співробітництва були обговорені під час проведення в Одесі зустрічі керівників регіонів України та Російської Федерації (травень 2003 року), VI Економічного форуму "Україна-Польща" та II Конференції керівників регіонів України та Республіки Польща (червень 2003 року).

У грудні 2002 року розпочато реалізацію проекту TACIS щодо розробки менеджмент-плану на природоохоронних територіях євrorегіону "Нижній Дунай", бюджет проекту становить 267 тис. євро.

Одеською облдержадміністрацією розроблений проект Концепції розвитку євrorегіону "Нижній Дунай" та поданий Міністерству економіки та з питань європейської інтеграції України для розгляду Міжвідомчою комісією з питань розвитку транскордонного співробітництва та євrorегіонів.

Євrorегіон "Верхній Прут"

Євrorегіон "Верхній Прут" створений 22.09.2000 року за Угодою між:

- **Чернівецькою** областю України;
- **Ботошанським та Сучавським** повітами Румунії;
- **Бельцьким та Єдинецьким** повітами Республіки Молдова,

відповідно до положень Договору про добросусідство і співробітництво між Україною та Румунією, Протоколу про тристороннє співробітництво між Урядами України, Республіки Молдова та Румунії, підписаного у м. Ізмаїлі 4 липня 1997 року. Загальні дані учасників євrorегіону наведені у таблиці 6.6.

Таблиця 6.6

Загальні дані єврорегіону "Верхній Прут"

Адміністративно-територіальна одиниця	Територія, тис км ²	Населення, тис. осіб	У тому числі		Міське населення, %	Щільність населення, осіб / км ²
			міське	сільське		
Україна						
Чернівецька область	8,1	935,4	399,3	536,1	42,7	115
Румунія						
Повіт Ботошанський	4,98	461,4	178,9	282,4	38,7	92,5
Повіт Сучавський	8,55	716,3	254,4	461,9	35,5	83,7
Молдова						
Повіт Бельцький	4,15	504,9	231,2	273,7	45,8	121,6
Повіт Єдинецький	3,14	300,7	89,9	210,8	29,9	96

У жовтні 2003 року до єврорегіону приєдналися Івано-Франківська область України, а замість вказаних двох молдовських повітів, після проведення нової адміністративно-територіальної реформи, до складу єврорегіону входять шість новоутворених районів: Глоданы, Брічень, Єдінець, Окніца, Ришкань, Фелешть.

Метою створення Єврорегіону "Верхній Прут", згідно статутних документів (Додаток 4), є розширення існуючих субрегіональних зв'язків та сприяння подальшому розвитку транскордонного співробітництва адміністративно-територіальних одиниць держав-засновників, окремих міст, інших населених пунктів, органів місцевого самоврядування, державного управління, окремих установ, підприємств, неурядових і громадських організацій, національних меншин та окремих громадян у сферах економіки, освіти, науки, культури і спорту, а також розбудова нових механізмів міждержавного співробітництва та безпечний сталий (самовідтворюючий) розвиток регіону в рамках інтеграції до сучасного загальноєвропейського процесу.

Серед основних завдань майбутнього єврорегіону можна виділити такі:

- розвиток і вдосконалення торговельних і економічних відносин;
- розробка нових проектів співробітництва;
- розвиток і спільне впровадження передових технологій;
- практична реалізація сучасних механізмів заходів загальноєвропейської безпеки;
- пошук нових моделей розвитку національних інфраструктур, в які були би включені енергетичні системи, транспортні та комунікаційні мережі;
- розробка спільної політики в галузі техногенно-екологічної безпеки;
- запобігання забрудненню басейнів Дунаю, Дністра та Чорного моря;
- попередження та ліквідація наслідків промислових аварій та стихійних

лих;

- збільшення екологічно чистих виробництв;
- активізація та гармонізація діяльності у сферах науки, культури, освіти, спорту, розвитку національних меншин, молодіжної політики;
- модернізація системи охорони здоров'я населення; розвиток рекреаційної діяльності та туризму⁵⁵.

Як зауважують розробники, єврорегіон "Верхній Прут" є особливо цікавим і досить нетрадиційним. У його складі створений **екологічний єврорегіон**, який будучи своєрідним ноу-хау у теорії і практиці єврорегіонального руху. Основною метою створення Екоєврорегіону є визначення державними та місцевими органами влади, а також підприємцями трьох країн їх взаємної зацікавленості у впровадженні сучасних механізмів управління техногенно-екологічної безпеки на всіх стадіях життєвого циклу виробництва та споживання для покращення конкурентоспроможності продукції, успішної приватизації, інвестування та реконструкції з одночасним забезпеченням сталого соціально-економічного розвитку регіону в цілому. Планується вироблення необхідних передумов для відпрацювання, демонстраційної реалізації та подальшого розповсюдження нових уніфікованих рішень, які органічно будуть об'єднувати соціально-економічний розвиток регіонів з принципами сталого розвитку техногенно-екологічної безпеки, подальші антропогенні перетворення з новими стандартами управління станом довкілля, формуванням масової свідомості на національному та міжнародних рівнях з правилами самодостатнього та екологічно обумовленого виживання нашої цивілізації⁵⁶. Передбачається, що екоєврорегіон відіграє роль моделі для подальшого розповсюдження на весь Карпатсько-Чорноморський регіон.

Ще однією особливістю утворення Єврорегіону "Верхній Прут" є те, що він утворився на ґрунті багаторічної традиції міжрегіонального співробітництва адміністративно-територіальних одиниць, які формують транскордонну конструкцію. Партнерські зв'язки Чернівецької області з Сучавським повітом були започатковані в середині 60-х років, з Ботошанським повітом з 1992 р. і здійснювалися на основі двосторонніх протоколів про співробітництво.

Надзвичайно цікавим є те, що Статут Єврорегіону "Верхній Прут", припускає крім членства і нову категорію – **партнера єврорегіону**. Згідно

55 Гакман С. Єврорегіон "Верхній Прут" у контексті транскордонного співробітництва України, Республіки Молдова та Румунії // Вісник держкомнаціміграції України. Щоквартальний інформаційний журнал – 2002. – № 2. – С. 122-131

56 Розробка основних елементів концепції та першочергових заходів зі створення Екоєврорегіону з координаційним центром у м. Чернівці. Звіт про НДР (остаточний). Державний НТЦ "Екоресурс" / Керівник теми: Бройде З. – Тема 01.13-97. – № держреєстрації 0197V018569. -Чернівці. – 1997. – 81 с.; Статут Єврорегіону "Верхній Прут" // ПАСРЄВП.

положення Статуту "партнером Єврорегіону може стати адміністративно-територіальна одиниця країни Європейського Союзу або іншої країни, що має угоду про партнерство або протоколи про співробітництво чи побратимство з подібними адміністративно-територіальними одиницями зі складу Єврорегіону "Верхній Прут". Для цього її керівництву необхідно зробити офіційну заяву Раді Єврорегіону про свій намір співпрацювати в рамках Єврорегіону, дотримуючись положення Угоди про створення Єврорегіону і його Статуту. Партнери Єврорегіону одержують право брати участь у роботі керівних і робочих органів, щоправда лише з правом дорадчого голосу. При цьому партнер одного з членів Єврорегіону стає, при бажанні, партнером усіх його членів.

Вже в грудні 2000 р. Виконавчим Головою Ради Єврорегіону були надіслані пропозиції про встановлення партнерства керівництву землі Карінтія (Австрія), баварського округу Швабія (ФРН) і департаменту Майєнн (Франція), з якими Чернівецька область співпрацює вже кілька років. Ведуться переговори про партнерство в рамках Єврорегіону з воеводством Сілезія (Польща) і Рязанської областю (Російська Федерація). Попередні переговори про таке партнерство з питань Екоєврорегіону (екологічний єврорегіон є складовою частиною Єврорегіону "Верхній Прут") були проведені з представниками нової структури сталого розвитку "Зелена Мережа", що поєднує 5 міст на півдні Данії, з керівництвом зони економічного розвитку Ципоріт на півночі Ізраїлю, зокрема з містом Назарет-Ілліт, що є побратимом Чернівців. На наш погляд, ці заходи сприятимуть пошукові партнерів для здійснення конкретних проектів у тій чи іншій області діяльності, можливо навіть вплине на їхнє люб'язання.

Досить нетрадиційною була мотивація ініціювання румунською стороною включення у текст українсько-румунського базового політичного договору пункту про створення двох єврорегіонів "Верхній Прут" та "Нижній Дунай". Виходячи з факту існування в Україні значної румунської етнічної групи, румунські дипломати вирішили використати інститут єврорегіонів як інструмент захисту прав представників румунської діаспори. У Західній Європі спільні програми, ініційовані в рамках єврорегіонів, передбачають, головним чином, стимулювання росту і розвитку економіки та життєвого рівня спільнот, які мешкають у периферійних регіонах держав, що є учасниками цієї форми співробітництва. У даному випадку, вирішено використати доведені практикою переваги цієї форми транскордонного співробітництва, які б дозволили створювати програми співробітництва не стільки економічного характеру, скільки програми розвитку зв'язків з діаспорою, націлені на збереження їх етнічної, культурної, історичної та мовної самобутності.

Організаційна структура єврорегіону представлена на рис. 6. 8⁵⁷.

Вищим органом управління єврорегіону є його **Рада**, до якої входять керівники повітових рад та голова Чернівецької облдержадміністрації. Конкретне представництво у Раді Єврорегіону визначається законодавством кожної з держав – засновників. Рада Єврорегіону отримує повноваження з моменту підписання Угоди про утворення Єврорегіону "Верхній Прут" уповноваженими керівниками адміністративно-територіальних одиниць, що стають-членами Єврорегіону "Верхній Прут". Чергові засідання Ради Єврорегіону "Верхній Прут" відбуваються один раз у півріччя. У засіданнях Ради Єврорегіону беруть участь керівники адміністративно-територіальних одиниць – членів Єврорегіону, які, відповідно до національного законодавства, уповноважені підписувати рішення та документи Ради, або їх повноважні представники, керівники Робочих Комісій, які не є членами Ради, а також відповідальні секретарі Робочих Комісій. У засіданнях Ради можуть брати участь як спостерігачі також постійні представники та радники від адміністративно-територіальних одиниць країни ЄС, які є постійними партнерами за програмами та проектами Єврорегіону.

Організовує діяльність Ради Єврорегіону та реалізацію завдань, пов'язаних з функціонуванням Єврорегіону Виконавчий Голова, котрий обирається членами Ради Єврорегіону під час підписання Угоди про утворення Єврорегіону "Верхній Прут" та на останньому засіданні звітного періоду (1 рік) на основі консенсусу, з врахуванням принципу ротації держав-засновників.

Для організації діяльності Ради Єврорегіону та ведення діловодства Виконавчий Голова створює Секретаріат Ради Єврорегіону і формує **його з числа спеціалістів апарату місцевого органу влади**. З метою забезпечення належної координації субрегіональних відносин члени Єврорегіону створюють відповідні Секретаріати або призначають відповідальних осіб в кожній адміністративно-територіальній одиниці (в апараті кожного з членів Ради Єврорегіону).

До складу організаційної структури входить Редакційна рада при Раді Єврорегіону.

Основними виконавчими органами єврорегіону є **4 робочі комісії**, які складаються з 9 осіб по 3 від кожної країни.

- Робоча Комісія з економіки, інфраструктури та туризму;
- Робоча Комісія з питань екологічної безпеки, охорони довкілля, сталого розвитку регіону та діяльності Екоєврорегіону.
- Робоча Комісія з питань науки, освіти, культури, охорони здоров'я,

57 Гакман С. Єврорегіон "Верхній Прут": від ідеї до конституювання // Транскордонне співробітництво у поліетнічних регіонах Східної та Південно-Східної Європи: Матеріали наукового симпозіуму 16-17 червня 1999 р. – Чернівці: Золоті літаври, 1999. – С. 105-112.

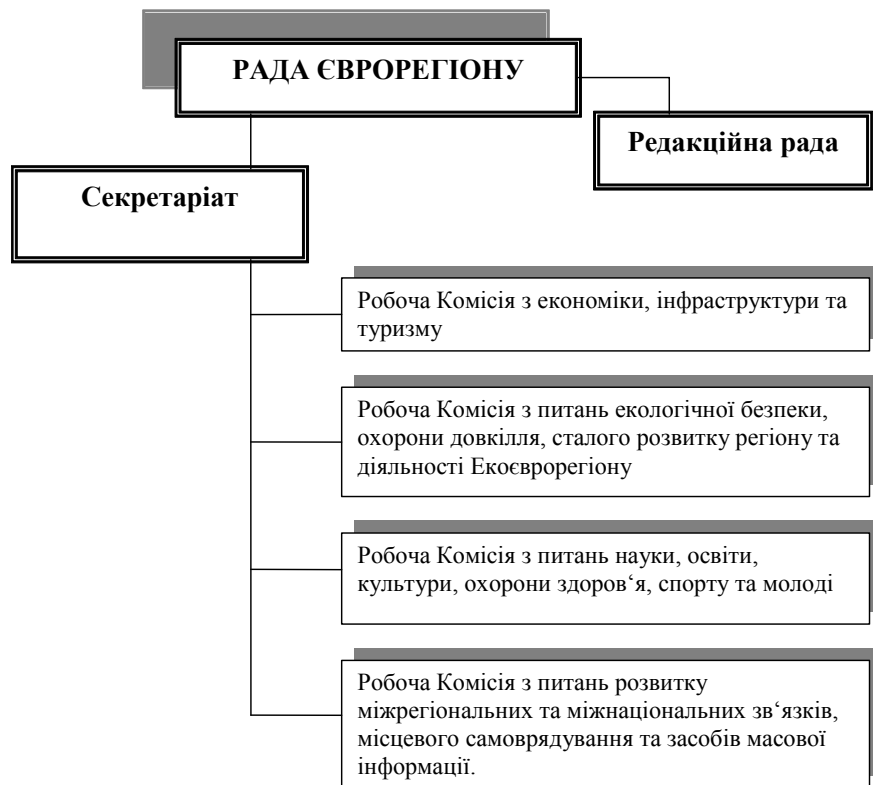

Рис. 6.8. Організаційна структура євро регіону "Верхній Прут"

спорту та молоді;

- Робоча Комісія з питань розвитку міжрегіональних та міжнаціональних зв'язків, місцевого самоврядування та засобів масової інформації.

Для виконання конкретних проектів, програм чи окремих завдань за рішеннями Ради Євро регіону чи відповідних Робочих Комісій створюються Експертні (робочі) групи, які діють до завершення конкретної роботи (програми, проекту).

У кожному з цих органів представлені не тільки всі країни, чії адміністративно-територіальні одиниці утворюють євро регіон, а й всі суб'єкти євро регіону. При цьому, згадані структури у своїй діяльності мають відносну оперативну автономію.

Ця багатоступенева структура Євро регіону дає більш високий рівень інституціалізації транскордонного співробітництва і виступає, на думку

розробників, своєрідним гарантом сталості цього співробітництва навіть за умови охолодження у взаєминах на одному з структурних рівнів Євро регіону "Верхній Прут"⁵⁸.

За рішеннями Ради Євро регіону "Верхній Прут" на розгляд Урядів 3-х країн та партнерів Євро регіону, зокрема під час візитів Прем'єр-міністра України до Румунії та Республіки Молдова, а також його участі у Економічному Форумі ЦЄІ в Трієсті, були внесені наступні пропозиції щодо пріоритетних напрямків здійснення пілотних проектів транскордонного співробітництва⁵⁹.

1. Розбудова інфраструктури кордону: пунктів пропуску, митних постів, паркінгів, консигнаційних складів (будівництво, облаштування, інформаційні технології та обладнання).

2. Використання додаткових можливостей співробітництва та інтеграції до ЄС шляхом подальшого розвитку субрегіонального партнерства Євро регіону "Верхній Прут" з адміністративно-територіальними одиницями країн ЄС.

3. Розвиток прикордонної торгівлі, кооперації та спрощення процедур взаємо визнання та сертифікації відповідно до норм та стандартів ЄС.

4. Надання членам Ради Євро регіону на паритетній основі права спільного підписання транскордонних проектів з визначенням на рівні центральних органів виконавчої влади механізмів попереднього узгодження та наступного затвердження таких проектів.

5. Відновлення транспортних сполучень, розбудованих за часів Австро-Угорської імперії через Буковину, як найкоротшого транзитного шляху зі Сходу до Центральної та Південно-Східної Європи, Середземномор'я і Західного Причорномор'я, а також – вздовж майбутніх кордонів ЄС з Півдня на Північ.

6. Розвиток інфраструктури транскордонного туризму (зокрема фольклорного, культурно-етнічного, релігійного, сільського, екологічного...) як одного з найбільш ефективних шляхів використання унікального ландшафтно-рекреаційного потенціалу регіону, підвищення рівня зайнятості та швидкого залучення європейського досвіду та кредитів, а також – найбільш сприятливого бізнесу для розвитку системи транскордонних транспортних сполучень.

7. Спільний розвиток регіональної енергетики, транскордонних енергетичних мереж та транзиту енергоносіїв.

58 Гакман С. Євро регіон "Верхній Прут": від ідеї до конституювання // Транскордонне співробітництво у поліетнічних регіонах Східної та Південно-Східної Європи: Матеріали наукового симпозиуму 16-17 червня 1999 р. – Чернівці: Золоті літаври, 1999. – С. 105-112.

59 Бройде З. Свдокименко В. Організаційно-економічний механізм транскордонного співробітництва в межах євро регіонів // 36.наук.праць Транскордонне співробітництво в період трансформації економіки. – Jaroslaw: Studia Regionalne Jaroslaviensis. – nr 2 / 2002. st. 39-43.

8. Використання моделі Екоєвро регіону для одночасного забезпечення сталого розвитку, покращання конкурентоспроможності продукції та послуг і підвищення рівня безпеки, зокрема за рахунок зниження питомої ресурсоенергоємності виробництв, оптимізації поводження з відходами та розробки спільних планів запобігання надзвичайним ситуаціям та сумісної діяльності у випадку їх виникнення.

За рішеннями V Екологічної Конференції Європейських Регіонів "ENCORE 2001" та Декларації міністрів країн Дунайсько-Чорноморського басейну від 26.11.2001 р. найбільш перспективними визнано такі проекти Екоєвро регіону:

8.1 Впровадження сучасних систем водокористування та покращання стану техногенно-екологічної безпеки у басейнах прикордонних річок: Сірету і, надалі, Прута. Ця система проектів розвиває результати першого спільного проекту з Карінтією "Концепція водозабезпечення Чернівців" і стане прикладом для системи аналогічних проектів у інших регіонах Дунайсько-Чорноморського басейну.

8.2. Створення Регіонального транскордонного Центру Чистого Виробництва, що ефективно сприятиме покращанню конкурентоспроможності підприємств за рахунок істотного зниження ресурсоенергоємності продукції та покращання еко-ефективності виробництва, стимулювання притоку в регіон сучасних технологій, зокрема, щодо оптимізації поводження з відходами.

8.3. Утворення транскордонної системи національних парків, резервацій тощо, які діятимуть у тісній співпраці з аналогічними структурами у ЄС.

9. На довготривалу перспективу транскордонного співробітництва та регіонального розвитку передбачено здійснення двох основних систем проектів:

9.1. Створення на базі Чернівецького національного університету міжнародного факультету з підготовки фахівців за спеціальностями, котрі забезпечуватимуть вище означені напрями транскордонної співпраці в регіоні.

9.2. Узгоджене вдосконалення та гармонізація з європейськими директивами та стандартами нормативно-правової бази транскордонного співробітництва в Євро регіоні на основі порівняльного аналізу та вироблення спільних рекомендацій з партнерами Євро регіону в країнах ЄС.

Однією з основних цілей запровадження пілотного статусу для Євро регіону "Верхній Прут" є розповсюдження на українську територію принаймні деяких правил підтримки регіональних проектів, які діють у депресивних регіонах країн ЄС та на території країн-кандидатів. Допомога таким регіонам від європейського фонду регіонального розвитку та програми ISPA (до 85 % загальних витрат) надається як доповнення до національних асигнувань, а не замість них.

З українського боку функції базових організацій для забезпечення

діяльності кожної з 4 Робочих Комісій Євро регіону, Чернівецька облдержадміністрація поклала на Державний науково-технічний центр "Екоресурс", Державний центр стандартизації, метрології та сертифікації в Чернівецькій області, Інститут медико-екологічних проблем МОЗ та Буковинський політологічний центр при Чернівецькому національному університеті. Загальну науково-методичну координацію цієї діяльності покладено на ДНТЦ "Екоресурс".

Висновки

1. Євро регіони, участь у яких беруть області України, мають загальні особливості:

- всі вони сприяють розвитку транскордонної співпраці між обласними органами влади (державною адміністрацією або радами). При цьому, органи управління нижчих ланок – район, селищна рада – фактично вилучені з системи організації транскордонного співробітництва. Доцільно було б використати схему євро регіонів, яка базується на діяльності громадських організацій територіальних органів влади, асоціацій міст тощо;
- крім євро регіону "Буг", всі створені центральними органами влади при відповідній ініціативі знизу;
- організаційні структури всіх євро регіонів подібні, сформовані за однією схемою. У них відсутні підрозділи, метою яких є робота з населенням та сприяння залученню коштів для реалізації транскордонних проектів окремими організаціями, підприємствами; відсутні моніторингові комісії; поточну діяльність **ведуть підрозділи органів влади**, а не відокремлені структури.

2. В той же час, євро регіони за участю України застосували ряд особливих підходів – Екоєвро регіон як модуль євро регіону "Верхній Прут"; ввели поняття "партнера" євро регіону; створили окремий фонд (Карпатський) підтримки транскордонного співробітництва зі своїми цілями та завданнями, які доповнюють закладені у "Карпатському євро регіоні" тощо.

3. На даний час почалася розробка Концепцій стратегічного розвитку транскордонних регіонів, однак за відсутності обласних стратегій соціально-економічного розвитку та Державної стратегії соціально-економічного розвитку, спільна Концепція не може включати загальноєвропейські, національні та регіональні пріоритети.

4. Не дивлячись на те, що інформація про євро регіони України вже є на веб-сторінках окремих підрозділів обласних адміністрацій, повністю самостійних ще немає. Відсутня інформація про євро регіональну співпрацю, програми допомоги, транскордонна статистика, матеріали про транскордонні проекти.